

MED9

Hrvaška 2026

Vrh voditeljev

SKUPNA DEKLARACIJA

VRH VODITELJEV MED9

SPLITSKA DEKLARACIJA

Split, 7. oktober 2026

Mi, voditelji držav in vlad Cipra, Francije, Grčije, Hrvaške, Italije, Malte, Portugalske in Slovenije ter španski državni sekretar za Evropsko unijo – predsednik Cipra Nikos Christodoulides, predsednik Francije Emmanuel Macron, predsednik vlade Grčije Kyriakos Mitsotakis, predsednik vlade Hrvaške Andrej Plenković, predsednica vlade Italije Giorgia Meloni, predsednik vlade Malte Robert Abela, predsednik vlade Portugalske Luís Montenegro, predsednik vlade Slovenije Janez Janša in španski državni sekretar za Evropsko unijo Fernando Sampedro Marcos, ki zastopa predsednika vlade Španije Pedra Sáncheza – smo se 7. oktobra 2026 sestali v Splitu na **13. vrhu južnih držav članic EU (MED9)**.

Vrha so se udeležili tudi ti gostje: njegova presvetla visokost knez Albert II., suvereni knez Monaka, njegova kraljeva visokost princ Al Hussein bin Abdullah II., prestolonaslednik Hašemitske kraljevine Jordanije, predsednik Evropskega sveta António Costa, predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen in evropska komisarka za Sredozemlje Dubravka Šuica.

Vrh pod geslom **"Za varnejše, bolj trajnostno in odpornejše Sredozemlje"** poteka na Hrvaškem, ki odpira pot iz Sredozemlja v Srednjo Evropo, v času povečane strateške negotovosti za Evropsko unijo in Sredozemlje. Nadaljevanje ruske vojne agresije proti Ukrajini ter sovražne in hibridne dejavnosti, ki vplivajo na države članice EU in zaveznice Nata, so resen in trajen izziv za varnost in stabilnost EU ter imajo daljnosežne posledice za energetske in prehranske varnost, gospodarsko odpornost in regionalno stabilnost. Vse to je še poudarilo potrebo po budnosti, pripravljenosti in odpornosti. Obsežne posledice konfliktov in nestabilnosti na Bližnjem vzhodu in v našem sosedstvu, terorizem, vse večje grožnje svobodi plovbe in varnosti pomorskega prometa v Hormuški ožini in Rdečem morju, vnovični pritiski zaradi nedovoljenih migracij, izzivi na področju energetske varnosti in cenovne dostopnosti energije, gospodarske napetosti ter vse večji pritiski, povezani s podnebnimi spremembami in naravnimi viri, pa hkrati poudarjajo tesno povezanost med varnostjo in odpornostjo EU ter stabilnostjo njenega sosedstva.

Sredozemlje je ključnega pomena za varnost, odpornost in blaginjo Evropske unije. Dogajanje v celotni regiji neposredno vpliva na varnostne in gospodarske interese EU, njeno notranjo kohezijo in gospodarsko odpornost ter njeno sposobnost učinkovitega ukrepanja v širšem sosedstvu in zunaj njega.

V teh razmerah je nujno, da ima **Sredozemlje pomembno mesto** pri strateških odločitvah Unije. Skupina MED9 ima posebno vlogo pri vključevanju stališč in prednostnih nalog svojih članic v širše razprave na ravni EU o odpornosti, varnosti in trajnostnosti. S partnerji in sosednjimi državami po vsem Sredozemlju bomo poleg tega poglobili sodelovanje pri krepitvi gospodarskih vezi, povezljivosti in varnosti, zlasti v okviru Pakta za Sredozemlje.

I. VARNEJŠE SREDOZEMLJE

Geopolitična varnost in stabilnost

Izražamo globoko zaskrbljenost zaradi slabšanja varnostnih razmer v Sredozemlju in njegovi okolici, vključno z dolgotrajno nestabilnostjo in konflikti na Bližnjem vzhodu in v Afriki ter rusko vojno agresijo proti Ukrajini.

Ponovno potrjujemo svojo zavezanost načelom **Ustanovne listine Združenih narodov in mednarodnega prava**, vključno s spoštovanjem suverenosti in ozemeljske celovitosti držav, ter mednarodnemu redu, ki temelji na pravilih.

Ostajamo zavezani krepitvi zmogljivosti EU in njenih držav članic za odvrčanje varnostnih groženj in odzivanje nanje, krepitvi njihove **obrambne pripravljenosti, splošne pripravljenosti in odpornosti** ter zaščiti kritične infrastrukture pred konvencionalnimi, hibridnimi in kibernetскими grožnjami. V zvezi s tem poudarjamo pomen zaščite kritične podmorske infrastrukture, vključno s podmorskimi kabli, saj ima ta ključno vlogo pri zagotavljanju varnosti, povezljivosti in energetske odpornosti Evrope.

Odločno obsojamo rusko vojno agresijo proti **Ukrajini**, njeno nedavno resno zaostroitev, vključno z obsežnimi raketnimi napadi in napadi z brezpilotnimi letalniki na civiliste v Ukrajini, ter vse bolj agresivno in neodgovorno ravnanje Rusije do držav članic EU. Ponovno potrjujemo svojo neomajno podporo neodvisnosti, suverenosti in ozemeljski celovitosti Ukrajine znotraj njenih mednarodno priznanih meja ter celovitemu, pravičnemu in trajnemu miru, ki temelji na načelih Ustanovne listine ZN in mednarodnega prava. Ključnega pomena je končati človeško trpljenje, olajšati izmenjavo ujetnikov in zagotoviti vrnitev ukrajinskih otrok, ki so bili nezakonito deportirani ali prisilno premeščeni. Še naprej bomo podpirali Ukrajino in diplomatska prizadevanja za končanje ruske vojne agresije, hkrati pa bomo tudi z dodatnimi sankcijami povečevali pritisk na Rusijo, da bi se konstruktivno vključila v prizadevanja za dosego miru.

Dogajanje na **Bližnjem vzhodu** – slabšanje razmer v Gazi in na Zahodnem bregu, vnovični izbruh spopadov v Jemnu, nadaljnje napetosti in nestabilnost v širši regiji, vključno z razvojem dogodkov, povezanih z Iranom in Libanom, ter še vedno krhke razmere v Siriji – opozarja na tveganja za regionalno stabilnost in njihove daljnosežne posledice za EU. Drugi vrh med EU in Svetom za sodelovanje v Zalivu (GCC), ki bo 24. oktobra potekal v Saudovi Arabiji, bo priložnost za poglobitev strateškega partnerstva med EU in GCC v sedanjih geopolitičnih razmerah ter okrepitev sodelovanja s partnerji v Zalivu na področju regionalnega miru, varnosti in blaginje. EU bi morala še naprej tesno sodelovati s partnerji v Zalivu in drugimi partnerji v regiji ter s svojimi diplomatskimi, gospodarskimi, humanitarnimi in varnostnimi instrumenti podpirati regionalno sodelovanje in vzpostavljanje miru.

Na današnjem srečanju, ki poteka ob tretji obletnici terorističnih napadov Hamasa na Izrael 7. oktobra 2023, znova obsojamo te napade. Ponovno potrjujemo zavezanost EU celovitemu, pravičnemu in trajnemu miru, ki temelji na rešitvi dveh držav, v skladu z ustreznimi resolucijami Varnostnega sveta ZN in Newyorško deklaracijo, pri čemer bi **Izrael in Palestina** živela drug ob drugem v miru znotraj varnih in priznanih meja. Poudarjamo potrebo po stalnih diplomatskih prizadevanjih, tudi Združenih držav Amerike in regionalnih partnerjev, usmerjenih v preprečevanje nadaljnjega zaostrovanja razmer in spodbujanje trajnih političnih rešitev, doseženih s pogajanjem. Ponovno poudarjamo pomen doslednega spoštovanja mednarodnega prava, vključno z mednarodnim humanitarnim pravom, in obsojamo vsa dejanja, ki ogrožajo možnost uresničitve rešitve dveh držav. Pozivamo k takojšnji ustavitvi vseh dejavnosti naseljevanja na Zahodnem bregu. Poudarjamo potrebo po zaščiti civilistov, takojšnjem in neoviranem humanitarnem dostopu ter neprekinjeni dostavi humanitarne pomoči v zadostnem obsegu. Še naprej smo globoko zaskrbljeni zaradi katastrofalnih humanitarnih razmer v Gazi in poudarjamo, da je treba nujno znova zagotoviti osnovne storitve. Podpiramo nadaljnja prizadevanja EU za umirjanje

napetosti, krepitev stabilnosti in spodbujanje obnove, tudi v okviru misij EU in v sodelovanju z regionalnimi partnerji. Pozivamo vse strani k doslednemu spoštovanju premirja in celovitemu izvajanju Resolucije Varnostnega sveta ZN 2803. Poudarjamo tudi pomen palestinskih parlamentarnih volitev novembra 2026. Pravočasna izvedba teh volitev ob ustrezni podpori EU bi pomenila velik korak naprej za palestinske državljane in institucije.

Pozdravljamo tudi nadaljnja diplomatska prizadevanja za trajno rešitev odprtih vprašanj z **Iranom** s pogajanjmi ter poudarjamo pomen doslednega izpolnjevanja iranskih obveznosti glede jedrskih zaščitnih ukrepov, umirjanja napetosti in spoštovanja suverenosti in ozemeljske celovitosti držav v regiji. Pozivamo k spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin iranskega ljudstva, vključno z njegovo pravico do odločanja o svoji prihodnosti.

Zahtevamo popolno razorožitev Hezbolaha in vnovično vzpostavitev polne suverenosti Libanona, pri čemer mora imeti libanonska država izključni nadzor nad orožjem na vsem svojem ozemlju v skladu z ustreznimi resolucijami Varnostnega sveta ZN.

Zavedamo se, da je **pomorska varnost** ključna sestavina varnosti in gospodarske odpornosti EU. Zato poudarjamo pomen zaščite svobode plovbe ter zagotavljanja varnega in neoviranega prehoda po ključnih svetovnih pomorskih poteh ob doslednem spoštovanju mednarodnega prava, vključno s Konvencijo Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu (UNCLOS). Posebno pozornost bi bilo treba nameniti strateškim plovnim potem, zlasti Hormuški ožini in ožini Bab el Mandeb, ter zaščiti pristanišč, energetskih koridorjev in druge kritične infrastrukture. Okrepili bomo sodelovanje in pomorsko situacijsko zavedanje za boj proti grožnjam, ki segajo od nezakonitega trgovanja in organiziranega kriminala do sabotaj ter drugih sovražnih ali nezakonitih dejavnosti, vključno s tistimi, povezanimi s floto v senci. Poudarjamo tudi pomen izboljšanja varnosti plovbe, krepitev zmogljivosti za iskanje in reševanje ter zagotavljanja odpornosti komunikacijskih sistemov za varnost na morju.

Ponovno potrjujemo svojo zavezanost celoviti rešitvi **ciprskega vprašanja** v okviru ZN, kot je opredeljeno v ustreznih resolucijah Varnostnega sveta ZN, in v skladu s pravnim redom, vrednotami in načeli EU. Ciprsko vprašanje je evropsko vprašanje. Cenimo prizadevanja generalnega sekretarja ZN, vključno z njegovim nedavnim obiskom Cipra, in pozdravljamo njegovo namero sklicati razširjeno srečanje vseh strani, katerega cilj je nadaljevanje pogajanj v dogovorjenem okviru in na podlagi že doseženih soglasij. Pozdravljamo imenovanje izvršnega podpredsednika Evropske komisije Raffaela Fitta za posebnega predstavnika za Ciper in skupno pismo predsednika Evropskega sveta in predsednice Evropske komisije generalnemu sekretarju ZN iz marca 2025, v katerem sta ponovno potrdila stališče EU in njeno pripravljenost dejavno podpreti proces pod vodstvom ZN. Konkretni prispevek Turčije k čimprejšnjemu nadaljevanju in uspešnemu poteku pogajanj ostaja bistvenega pomena in je ključni element za napredek v odnosih med EU in Turčijo v skladu s sklepi Evropskega sveta iz aprila 2024. Prav tako menimo, da je izogibanje enostranskim ukrepom, vključno s tistimi v Varoši in vzdolž črte premirja, bistveno pri ustvarjanju spodbudnega okolja za nadaljevanje pogovorov.

Poudarjamo strateški interes EU za zagotavljanje stabilnega in varnega okolja v **vzhodnem Sredozemlju** ter za razvoj sodelovanja in vzajemno koristnih odnosov s Turčijo v skladu z uveljavljenimi pogoji. Konstruktivno sodelovanje Turčije ostaja pomembno za napredek na različnih področjih sodelovanja. Pri tem sta bistveni opustitev enostranskih ukrepov, ki kršijo mednarodno pravo, ter spoštovanje suverenosti in suverenih pravic držav članic EU. Vprašanja je treba reševati po mirni poti in ob popolnem spoštovanju mednarodnega prava, vključno z UNCLOS. Treba je ohraniti suverenost in ozemeljsko celovitost vseh držav članic EU ter v celoti spoštovati njihove suverene pravice. Umirjanje napetosti, popolno spoštovanje mednarodnega prava in spodbujanje dobrih sosedskih odnosov so ključni za regionalno stabilnost in sodelovanje na področjih skupnega interesa.

Onkraj našega neposrednega vzhodnega in sredozemskega sosedstva ponovno potrjujemo svojo zavezanost sodelovanju z afriškimi partnerji, tudi prek misij SVOP in Evropskega mirovnega

instrumenta, da bi jih podprli pri spopadanju z izzivi na področju miru in varnosti po vsej celini ter s tem prispevali k obnovitvi partnerstva na podlagi razprav na sedmem vrhu EU-AU v Luandi 24. in 25. novembra 2025. Poudarjamo, da je stabilnost Afrike ključna za varnost naše Unije.

Migracije in zaščita zunanjih meja EU

Učinkovita **zaščita zunanjih meja EU** je skupna odgovornost in ključnega pomena za ohranjanje verodostojne in trajnostne migracijske in azilne politike.

Dogodki v Ceuti to poletje so poudarili potrebo po enotnem odzivu EU, ki temelji na solidarnosti, ob nenadnem **velikem pritisku na kateri koli del zunanjih meja Unije**. V zvezi s tem opozarjamo, da je zaščita zunanjih meja Unije skupna evropska odgovornost in da mora evropska solidarnost enako veljati za vse dele teh meja. Ponovno izražamo solidarnost z državami članicami pod pritiskom in poudarjamo pomen dobre pripravljenosti, zgodnjega opozarjanja, pravočasne politične, operativne in finančne podpore EU ter učinkovitega upravljanja meja ob popolnem spoštovanju prava EU in mednarodnega prava. Ta prizadevanja naj vključujejo ukrepe za preprečevanje dezinformacij o migracijah, trgovine z ljudmi in tihotapljenja migrantov.

Pozdravljamo začetek uporabe **Pakta o migracijah in azilu**, poudarjamo pomen njegovega celovitega izvajanja, vključno z učinkovitimi postopki na mejah, solidarnostjo in delitvijo odgovornosti ter hitrejšim in učinkovitejšim vračanjem, in bomo preučili nove načine za preprečevanje nezakonitih migracij in boj proti njim.

Trajnosten pristop zahteva tudi močnejša strateška in celovita **partnerstva** z državami izvora in tranzita za obravnavanje nezakonitih migracij vzdolž celotne poti s preprečevanjem, ponovnim sprejemom in trajnostnim ponovnim vključevanjem ter ukrepi za odpravljanje dejavnikov, ki spodbujajo nezakonite migracije, tudi z usposabljanjem, izobraževanjem in zaposlitvenimi možnostmi za mlade ter varnimi in zakonitimi potmi za mobilnost znanj, spretnosti in delovne sile.

Boj proti tihotapljenju migrantov in trgovini z ljudmi mora ostati prednostna naloga Evropske unije in njenih mednarodnih partnerjev, ki jo podpira učinkovito sodelovanje med državami članicami, agencijami in službami EU ter državami izvora in tranzita, vključno s pravočasno izmenjavo informacij.

Enaka odločnost je potrebna za boj proti **trgovini s prepovedanimi drogami na morju in organiziranemu kriminalu** z okrepljeno varnostjo na morju in v pristaniščih ter tesnejšim sodelovanjem z mednarodnimi partnerji. V zvezi s tem so se države MED9 seznanile, da poteka delo v zvezi s sprejetjem režima sankcij zoper organizirani kriminal.

Ponovno poudarjamo pomen nadaljnje krepitve schengenskega območja s ciljem pristopa Cipra ter pozdravljamo pozitiven izid poročila Komisije o schengenskem območju za Ciper za obdobje 2025/2026 in začetek s tem povezanih razprav v Svetu Evropske unije. Pričakujemo pravočasno dokončanje preostalih korakov in se zavedamo, da bo polna udeležba Cipra okrepila skupne zmogljivosti in varnost schengenskega območja.

Sredozemsko sosodstvo, širitev in strateška partnerstva

Ponovno potrjujemo, da sta stabilnost in blaginja **južnega sosodstva in Zahodnega Balkana** neposredno povezani s stabilnostjo in blaginjo Evropske unije.

Pozdravljamo **Pakt za Sredozemlje** kot priložnost, da odnosu EU z njenimi južnimi partnerji damo večjo strateško težo. Cilj pakta je okrepiti regionalna partnerstva, vzpostaviti praktičen okvir za sodelovanje in zagotoviti konkretne koristi za državljane na vseh obalah. Pozdravljamo prvo različico akcijskega načrta pakta in prve rezultate ter pozivamo partnerje in države članice, naj z rednim posodabljanjem ohranijo

raven ambicioznosti, tudi tako da opredelijo in vključijo nove vodilne projekte, podprte z ustreznim financiranjem. Zavezani smo nadaljnjemu razvoju trgovinskih odnosov na pravičnih in vzajemno koristnih temeljih.

Unija za Sredozemlje ostaja ključna platforma za regionalni dialog in sodelovanje, vključno z zagotavljanjem regionalne koherentnosti Pakta za Sredozemlje, in mora imeti pomembno vlogo pri uresničevanju teh ambicij. Države MED9 naj dejavno sodelujejo pri akcijskem načrtu pakta. V zvezi s tem pozdravljamo ministrsko srečanje Unije za Sredozemlje o vodi, ki je potekalo 28. septembra v Rimu, prvi evro-sredozemski forum o vodi in začetek "Rimske pobude o vodi" kot konkretnega prispevka h konferenci ZN o vodi 2026, ki bo potekalo v Združenih arabskih emiratih od 8. do 10. decembra 2026.

Strateško sodelovanje s partnerji v Sredozemlju, na širšem Bližnjem vzhodu in v Zalivu je vse pomembnejše za regionalno stabilnost ter za varnost, povezljivost, energetska varnost in gospodarsko odpornost EU.

Ponovno potrjujemo, da je **širitev EU** geostrateška naložba v mir, varnost in blaginjo ter da je prihodnost Zahodnega Balkana, Ukrajine in Moldavije v Evropski uniji. Pozdravljamo napredek v procesu širitve. Podpiramo pristopni proces, ki temelji na zaslugah in temeljnih reformah, vladavini prava, dobrih sosedskih odnosih in popolni usklajenosti s Skupno zunanjo in varnostno politiko EU.

Poudarjamo poseben pomen stalnega napredka partnerjev v procesu širitve, pri čemer mora biti napredek pri reformah in izpolnjevanju pogojev skladen s pravočasnim napredovanjem pristopnih pogajanj, kjer je to ustrezno. Za verodostojen napredek na poti do članstva mora vsaka država kandidatka izkazati trajno spoštovanje temeljnih vrednot Unije, vključno z resnično zavezanostjo spravi in nedvoumno zavrnitvijo poveljevanja vojnih zločinov in genocida. Pred prihajajočo razpravo Evropskega sveta o širitvi in reformah ostajamo zavezani spodbujanju postopnega vključevanja s ciljem polnopravnega članstva ter prehodnim ukrepom in zaščitnim klavzulam v prihodnjih pristopnih pogodbah, da bi zagotovili trajno izvajanje pravnega reda, celovitost notranjega trga, varstvo vladavine prava in finančnih interesov Unije. Poudarjamo, da morajo notranje reforme Unije in proces širitve potekati vzporedno v skladu z Izjavo iz Granade z dne 6. oktobra 2023. Reforme naj zagotovijo, da so varstvo naših vrednot, prednostne naloge politik Unije, z njimi povezan proračun in njegovo upravljanje skladni z ambicijo, da ustvarimo močnejšo, varnejšo, konkurenčnejšo in bolj suvereno razširjeno Unijo.

II. BOLJ TRAJNOSTNO SREDOZEMLJE

Odpornost proti podnebnim spremembam in prilagajanje

Sredozemlje je **podnebno žarišče**, ki je vse bolj izpostavljeno ekstremni vročini, suši, pomanjkanju vode, požarom v naravi, poplavam, dezertifikaciji in vse večjim pritiskom na kopenske, morske in obalne ekosisteme. Krepitev podnebne odpornosti in pospeševanje prilagajanja sta zato ključna za trajnostnost, varnost in blaginjo naše regije. Treba je okrepiti čezmejno sodelovanje z našimi partnerji v južnem sosedstvu, da bi odgovorili na ta skupni izziv.

To poletje so **uničujoči požari v naravi** ponovno pokazali, da se nobena država ne more sama soočiti s podnebnimi katastrofami. Evropska unija potrebuje močnejši skupni pristop k podnebni odpornosti, ki združuje preprečevanje, pripravljenost, medsebojno pomoč in hiter odziv z dolgoročnim prilagajanjem naših družb, gospodarstev, infrastrukture in krajine. Pozdravljamo novi okvir EU za podnebno odpornost in evropski načrt za vročinske valove ter pristop Evropske unije k celostnemu upravljanju tveganja

požarov v naravi. Podnebna odpornost bi se morala odražati v vseh ustreznih politikah in naložbah EU v skladu z načelom "odpornosti po zasnovi". Ta pristop bi moral vključevati krepitev pripravljenosti zdravstvenih sistemov za učinkovit odziv na zdravstvena tveganja, povezana s podnebnimi spremembami. Pozivamo h krepitvi pripravljenosti v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite z letnimi skupnimi ocenami tveganj in vajami, pravočasnim predhodnim razporejanjem zmogljivosti, ki so na voljo prek Evropskega nabora za nujni odziv (ECPP), poleg nacionalnih zmogljivosti, ter mehanizmi za hitro medsebojno pomoč, kadar so nacionalne zmogljivosti preobremenjene, pri čemer je civilno-vojaško sodelovanje izključeno, saj spada v pristojnost držav članic.

Pozdravljamo vzpostavitev ciprske regionalne postaje za gašenje požarov iz zraka (CRAFS) kot pomembnega prvega regionalnega prispevka h krepitvi pripravljenosti in odziva na vse hujše požare v naravi v Sredozemlju, ob nadaljnji krepitvi mehanizma Unije na področju civilne zaščite, vključno z zmogljivostmi rescEU. Spodbujamo uporabo obstoječih instrumentov Unije za podporo skupnemu usposabljanju, vajam in izmenjavi strokovnega znanja, po potrebi vključno s partnerji iz južnega sosedstva. Na podlagi tega modela pozivamo k vzpostavitvi druge regionalne postaje v zahodnem Sredozemlju v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite, z ustreznim financiranjem v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira.

Pomanjkanje vode je eden najresnejših podnebnih izzivov, s katerimi se sooča Sredozemlje, in ga je treba obravnavati kot strateško prednostno nalogo, ki zahteva trajno politično zavezanost in naložbe. Podpiramo večjo odpornost na področju voda z integriranim in trajnostnim upravljanjem voda, čezmejnimi sodelovanjem, posodabljanjem namakalne infrastrukture, uporabo nekonvencionalnih vodnih virov, večjo učinkovitostjo rabe vode, inovacijami in naložbami. Pozivamo, da se ranljivosti Sredozemlja na ustrezen način odražajo v politikah in financiranju EU. Pozivamo k popolnemu in pravočasnemu izvajanju evropske strategije za odpornost v zvezi z vodo. Za pretvorbo teh prednostnih nalog v naložbe bi morala Evropska komisija v sodelovanju z Evropsko investicijsko banko podpreti pripravo zrelih projektov na zgoraj navedenih področjih. V tem okviru ima lahko trajnostno razsoljevanje vlogo tudi tam, kjer zagotavlja okoljsko neoporečen in stroškovno učinkovit odziv na lokalno pomanjkanje vode. Te prednostne naloge so bile odražene tudi v letošnjem delu ministrov držav MED9, pristojnih za okolje.

Varovanje in obnova **sredozemskih ekosistemov**, zaustavljanje in obrnitev izgube biotske raznovrstnosti, preprečevanje in zmanjševanje onesnaževanja morja, vključno s plastičnim onesnaževanjem, ter trajnostno upravljanje kopenskih in morskih virov so ključni za podnebno odpornost, prehransko varnost, turizem, lokalne vire prihodka in socialno in gospodarsko trajnostnost. Poudarjamo pomen spodbujanja inovativnega in trajnostnega modrega gospodarstva in hkrati poudarjamo povezavo med podnebjem in oceanom kot ključno razsežnostjo učinkovitega ukrepanja na področju podnebja in odpornosti.

Ponovno potrjujemo svojo trdno zavezanost napredovanju pogajanj o ambicioznem, mednarodno pravno zavezujočem instrumentu za odpravo **onesnaževanja s plastiko** v skladu z Resolucijo UNEA 5/14.

Energetska varnost

Energetska varnost, cenovna dostopnost, konkurenčnost in razogljichenje se medsebojno podpirajo, kar se odraža v letošnjem delu ministrov držav MED9, pristojnih za energijo. Vojna v Ukrajini in razvoj dogodkov na Bližnjem vzhodu in v Zaliu sta poudarila izpostavljenost Evropske unije motnjam v svetovnih energetskih tokovih, logističnim ozkim grlom in kritičnim pomorskim potem ter velikim zvišanjem cen energije z neposrednimi posledicami za gospodinjstva, podjetja in konkurenčnost EU. Evropska unija bi morala v odgovor sprejeti dodatne ciljno usmerjene in začasne ukrepe, da bi zagotovila hitro razbremenitev evropske industrije. Evropska unija bi morala prav tako zmanjšati kritično odvisnost od uvoženih fosilnih goriv z uporabo čistih virov energije in elektrifikacijo, razvejati vire energije in oskrbovalne poti, spodbujati razvoj domačih energetskih virov, okrepiti energetskega infrastrukturo in

izboljšati pripravljenost na pretese pri oskrbi in cenah. Sprejeti bi morala konkretne ukrepe za doseganje trajnostno nižjih cen energije, tudi s pospeševanjem elektrifikacije in uporabo nizkoogljične proizvodnje energije, ki vključuje jedrsko in obnovljivo energijo, ter zmogljivosti za shranjevanje. Energetski prehod zagotavlja strukturno sredstvo za zmanjševanje energetske odvisnosti in omejevanje vpliva domačih političnih kriz in mednarodnih geopolitičnih kriz na cene energije. V tem okviru se seznanjamo s pobudo za čiste tehnologije TransMediterana (T-MED) v okviru Pakta za Sredozemlje in njenim izvajanjem v korist podjetij in sektorjev obnovljivih virov energije v EU in partnerskih državah.

Močnejša elektroenergetska omrežja in **čezmejne medsebojne povezave**, domača proizvodnja čiste energije in odpornejša **kritična energetska infrastruktura** so osrednjega pomena za energetsko varnost EU, skupaj s čistimi viri energije, kot so obnovljivi in nizkoogljični viri energije, energetska učinkovitost in zmogljivosti za shranjevanje energije. Za krepitev odpornosti na večje pretese pri oskrbi pozivamo k rednim čezmejnimi stresnim testom in usklajenemu načrtovanju ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih v okviru obstoječih mehanizmov EU, zlasti v regijah z omejeno poveztljivostjo. Ti testi bi morali zajemati alternativne oskrbovalne poti, rezervne zmogljivosti, hitro izmenjavo informacij in medsebojno pomoč, s posebnim poudarkom na omrežjih in povezovalnih vodih, energetskimi pristanišči in terminali ter podmorsko energetsko infrastrukturo. Večja proizvodnja energije iz obnovljivih virov bi morala prav tako prispevati k večji odpornosti. Pri teh prizadevanjih je treba spoštovati načelo tehnološke nevtralnosti in pristojnost držav članic za določanje lastne energetske mešanice.

Sredozemski energetski koridorji in vključujoče medsebojne povezave po širši regiji, skupaj z Zalivom, so strateška sredstva za energetsko varnost in gospodarsko odpornost EU. Takšno poveztljivost je treba obravnavati ne le kot regionalno prednostno nalogo, temveč kot naložbo v splošno konkurenčnost, varnost oskrbe in strateško odpornost Unije.

Močnejše čezmejne in trans-sredozemske povezave, skupaj z vzajemno koristnimi energetskimi partnerstvi s partnerji iz južnega sosedstva in Zaliva, bi morale prav tako podpirati energetsko razsežnost Pakta za Sredozemlje. Prednostna področja za naložbe vključujejo elektroenergetska in plinska omrežja, infrastrukturo za obnovljive in nizkoogljične vire energije ter vodik in raznolike oskrbovalne poti za energijo.

Turizem

Odločeni smo, da bomo dejavno podpirali bolj trajnosten, odporen in celoletni model turizma, ki ohranja rast, hkrati pa zmanjšuje pritisk na obalne skupnosti in okolje in tako varuje ranljive ekosisteme in infrastrukturo ter izboljšuje kakovost življenja.

III. ODPORNEJŠE SREDOZEMLJE

Ambiciozen in uravnotežen večletni finančni okvir, ki prinaša rezultate

Ko pogajanja o **večletnem finančnem okviru Evropske unije za obdobje 2028–2034** vstopajo v odločilno fazo, pozivamo k ambicioznemu in uravnoteženemu proračunu, ki prednostne naloge Unije povezuje z ustreznimi sredstvi in hkrati podpira dolgoročno suverenost, konkurenčnost, gospodarsko odpornost, konvergenco in uravnotežen razvoj.

V celoti se zavedamo, da se Evropska unija sooča s spreminjajočim se strateškim okoljem, ki prinaša nove izzive, pa tudi nove priložnosti za skupno evropsko ukrepanje. Naslednji večletni finančni okvir mora EU omogočiti, da te priložnosti izkoristi in hkrati odgovori na vse večje izzive, vključno z varnostjo

in obrambo, konkurenčnostjo, izzivi in pritiski na področju migracij, naložbami v inovacije in strateške sektorje za evropsko industrijsko in tehnološko suverenost, povezljivostjo, energetske varnostjo, čistim in energetskim preходом ter odpornostjo. Hkrati pa to ne sme iti na račun politik, ki temeljijo na mednarodnih pogodbah, saj te ostajajo hrbtenica evropskega povezovanja in same po sebi prispevajo k odgovoru na te nove izzive.

V zvezi s tem poudarjamo trajni pomen **skupne kmetijske politike, skupne ribiške politike in kohezijske politike**. Podpiramo tudi močan instrument EU, ki se lahko hitro odzove na krize in nepredvidene potrebe, ne da bi bilo treba sistematično prerazporejati nacionalna in regionalna sredstva. Poudarjamo potrebo po podpori močni evropski obrambni tehnološki in industrijski bazi, ki bi zmanjšala odvisnost, da bi zagotovili sposobnost Unije za odzivanje na nove varnostne izzive. Poudarjamo potrebo po tem, da gradimo na izkušnjah Evropskega obrambnega sklada in Programa za evropsko obrambno industrijo (EDIP).

Pozdravljamo nove strategije EU za otoke in obalne skupnosti ter za najbolj oddaljene regije. Posebne potrebe podeželskih, obalnih in otoških skupnosti ter najbolj oddaljenih regij bi se morale odražati v prihodnjih politikah in financiranju Unije. Ustrezno financiranje **Evropskega sklada za konkurenčnost**, skupaj s ciljno usmerjeno in sorazmerno evropsko prednostjo, ki omogoča polno izkoriščanje skupnega potenciala EU, bo bistvenega pomena za naložbe EU v ključne strateške tehnologije – tudi z njegovim mehanizmom za čisti prehod in razogljičenje, ki je namenjen podpori za razogljičenje v sredozemskem bazenu in prispevku k blažitvi podnebnih sprememb. Pozivamo tudi k povečanju učinka vzvoda sredstev EU za spodbujanje javnih in zasebnih naložb.

Zunanja razsežnost večletnega finančnega okvira je prav tako pomembna. V vse bolj zapletenem geopolitičnem okolju mora biti EU sposobna strateško delovati v več kot eni smeri hkrati. Zato potrebujemo ustrezno financiran instrument Globalna Evropa.

Večletni finančni okvir mora zagotoviti ustrezno podporo za partnerstva Evropske unije s sosednjimi državami in za izvajanje Pakta za Sredozemlje, zlasti s pomočjo instrumenta **Globalna Evropa**, ki ga dopolnjujeta strategija Global Gateway in pristop Ekipa Evropa. Skupaj naj bi ti pomagali prispevati k spodbujanju naložb v skupne strateške prednostne naloge, ustrezno podpreti evropski vpliv in interese ter omogočiti uresničevanje ciljev notranje politike Evropske unije, med drugim s sodelovanjem z našimi partnerji, ob polnem spoštovanju prava Evropske unije in mednarodnega prava. Posebno pozornost bi bilo treba na nameniti zreli projektom v skupnem interesu, ki krepijo energetske, prometne in digitalne povezljivost, odpornost na področju voda ter druge strateške povezave po vsem Sredozemlju, kar ustvarja koristi tako za Evropsko unijo kot njene južne partnerje.

Pozivamo k splošni ravni financiranja, ki zagotavlja, da bo Evropska unija dosegla tako dolgoletne kot nove prednostne naloge. V zvezi s tem smo, ob upoštevanju predloga in ravni Komisije, pripravljeni pospešiti konstruktivno delo na strani prihodkov, vključno s predlogi za nova lastna sredstva, ki bi zmanjšala neposredni pritisk na nacionalne proračune, med drugim z nacionalnimi prispevki v proračun Evropske unije. Takšni viri morajo biti dejanski, pravični in preprosti ter ne smejo imeti regresivnih učinkov. To je ključnega pomena za boljše prilagajanje splošne ravni izdatkov našim ciljem.

Kot možnosti bi morali proučiti tudi postopnejše odplačevanje sredstev iz instrumenta NextGenerationEU, kar bi v naslednjem večletnem finančnem okviru lahko ustvarilo dodatni fiskalni prostor, pri čemer bi bilo treba oceniti njegov vpliv na skupne stroške odplačevanja. Preučiti bi bilo treba omejene in ciljno usmerjene evropske dolžniške instrumente za posojila kot možnosti financiranja jasno opredeljenih strateških prednostnih nalog.

Nazadnje, glede to, da so se okoliščine, ki so sprva upravičevale proračunske popravke, bistveno spremenile, menimo, da je treba trenutni sistem rabatov odpraviti v posodobljeni različici naslednjega večletnega finančnega okvira.

Prehranska varnost in kmetijstvo

Prehranska varnost je bistvena za strateško avtonomijo in odpornost Evropske unije. Vojna v Ukrajini in nestabilnost na Bližnjem vzhodu sta okrepili pomen **varnega dostopa do gnojil** ter raznolikih, zanesljivih in cenovno dostopnih prehranskih verig. Pozdravljamo vzpostavitev Rimske koalicije za prehransko varnost in dostop do gnojil, ki združuje države MED9 in partnerje z Balkana ter Bližnjega vzhoda znotraj okvira MED9++.

Evropska unija bi morala s **partnerstvi** v Sredozemlju, Zalivu, na Zahodnem Balkanu, v Ukrajini in Moldaviji ter ob sodelovanju z mednarodnimi organizacijami krepiti prehransko varnost, ohranjati kmetijsko proizvodnjo in konkurenčnost ter zmanjšati skupne ranljivosti.

Poleg kmetijstva so **trajnostno ribištvo in zdravi morski ekosistemi** nepogrešljivi stebri naših prehranskih sistemov. Poudarjamo njihov pomen za prehransko varnost, obalne skupnosti in odpornost sredozemskega modrega gospodarstva.

Sredozemsko kmetijstvo se sooča z vse večjimi pritiski podnebnih sprememb, nestanovitnosti trga in demografskih sprememb. Zato podpiramo odporno, konkurenčno in ustrezno financirano **skupno kmetijsko politiko**, ki se spopada s temi pritiski ter kmetom zagotavlja stabilen in predvidljiv okvir.

Trajnostno gospodarjenje z **vodami**, večja učinkovitost rabe vode, učinkovito namakanje, inovacije, digitalizacija in boljše upravljanje tveganj bodo ključni za povečanje odpornosti na podnebne spremembe.

Prihodnost sredozemskega kmetijstva je odvisna tudi od živahnega podežolja in **generacijske prenove** ob podpori infrastrukture, poveztivosti ter pogojev, ki mladim in ženskam omogočajo kmetovanje ter grajenje prihodnosti v podeželskih skupnostih. Tesna povezava med generacijsko prenovo, kmetijstvom in demografsko odpornostjo je prišla do izraza tudi na letošnjem skupnem srečanju skupine MED9, kjer so se zbrali kmetijski ministri in ministri, odgovorni za demografijo.

Konkurenčnost, inovativnost in digitalna preobrazba

Ob izhajanju iz poročil Lette in Draghija si bomo skupaj prizadevali, da povečamo **konkurenčnost in trajnostnost** naših gospodarstev ter okrepimo gospodarsko varnost tako na nacionalni ravni kot na ravni Evropske unije. To zahteva sistematično zagotavljanje dejanskih enakih pogojev s trgovskimi tekmeci, vzajemnost pri dostopu do trgov, varovanje ključnih sredstev, podjetij in infrastrukture, odpravo tveganj v ključnih in strateških sektorjih, odvratanje vseh oblik prisil in odzivanje nanje ter poglobitev sodelovanja z zaupanja vrednimi partnerji. Ciljno usmerjena in sorazmerna politika dajanja prednosti evropskim podjetjem v strateških sektorjih in tehnologijah je pomembno orodje za krepitev strateške avtonomije in gospodarske varnosti Evropske unije ob hkratnem ohranjanju odprtih in konkurenčnih oskrbovalnih verig ter upoštevanju različnih gospodarskih struktur držav članic. Okvir Evropske unije bi moral tudi še naprej spodbujati neposredne tuje naložbe, hkrati pa reševati težave v zvezi z gospodarsko varnostjo, prenosi tehnologij in lokalnim zaposlovanjem. Skupaj z drugimi partnerji Evropske unije smo zavezani k uresničevanju prednostnih nalog enotnega trga, vključno z unijo prihrankov in naložb. Še naprej bomo spodbujali poenostavljenost in odpravo ovir znotraj enotnega trga. **Konkurenčnost in gospodarska varnost** Evropske unije sta odvisni tudi od zanesljive in učinkovite prometne poveztivosti znotraj Evropske unije, po Sredozemlju in s širšo okolico. Izpostavljamo strateški pomen varnega, odpornega in trajnostnega morskega prometa za konkurenčnost in gospodarsko odpornost Evropske unije in Sredozemlja ter podpiramo prizadevanja za krepitev in odpornost pomorskih oskrbovalnih verig in pristaniške infrastrukture.

Za našo strateško avtonomijo je bistvenega pomena tudi verodostojna in ambiciozna trgovinska politika, ki vključuje sredozemske partnerske države v okviru prožnega pristopa Evropske unije.

Prehod na čisto energijo in dekarbonizacija morata krepiti konkurenčnost in odpornost Evropske unije,

spodbujati preoblikovanje industrije in inovacije, prispevati k strukturno nižjim cenam energije ter olajšati prehod Evropske unije stran od fosilnih goriv.

Te cilje je treba zasledovati na tehnološko nevtralen način ob upoštevanju posebnih okoliščin držav članic in ob izogibanju nesorazmernih bremen na gospodinjstva in podjetja. Sredozemlje lahko postane središče inovacij, obnovljive in nizkoogljične energije ter trajnostne pomorske industrije in strateški koridor, ki povezuje Evropsko unijo z njenimi sredozemskimi partnerji.

Digitalna inovativnost in preobrazba sta ključni za konkurenčnost, odpornost in zmogljivost Evropske unije za posodobitev njenih gospodarstev in javnih storitev.

Naložbe v umetno inteligenco, digitalno infrastrukturo, kibernetško varnost in napredne digitalne veščine so bistvenega pomena ob predvidljivem zakonodajnem okviru, ki spodbuja inovacije, zagotavlja učinkovito izvajanje Akta Evropske unije o umetni inteligenci ter uresničuje temeljne pravice in evropske vrednote ter podpira razvoj varnih, konkurenčnih in zanesljivih evropskih tehnologij umetne inteligence na podlagi v povpraševanje usmerjene industrijske politike. Digitalna preobrazba pravosodnih sistemov je pomemben del širše politike, ki lahko izboljša učinkovitost ob ohranjanju neodvisnosti sodstva, temeljnih pravic in človeškega nadzora. To ravnoesje se odraža tudi v letošnjem delu skupine MED9 na področju digitalizacije pravosodja.

Demografska odpornost in prihodnost sredozemskih skupnosti

Demografske spremembe so pomemben dolgoročni izziv za Sredozemlje in Evropsko unijo. Pozivamo k večji prepoznavnosti **demografske odpornosti** v politikah Evropske unije in nacionalnih politikah s posebnim poudarkom na podeželskih, gorskih, oddaljenih, otoških in obalnih skupnostih. Če želimo mladim, ženskam in družinam omogočiti, da ostanejo v svoji skupnosti, je treba zagotoviti dostop do cenovno dostopnih stanovanj, kakovostne javne storitve, povezljivost in gospodarske priložnosti, vključno z ustreznimi možnostmi zaposlitve. Demografska politika mora potekati vzporedno z razvojem podeželja in kmetijstva, da se prepreči odseljevanje in ohrani živahne skupnosti.

Demografska odpornost zahteva tudi razmere, ki bodo spodbujale vračanje migrantov, uspešno vključevanje in uravnotežen ozemeljski razvoj, ob hkratnem priznavanju prispevka dobro vodenih zakonitih migracij.

Ljudje, mladi, kultura in socialna kohezija

Odpornost naših družb je odvisna tudi od socialne kohezije, izobraževanja in priložnosti za mlade in ženske na podeželju, vključno s priložnostmi za mobilnost, razvoj veščin, podjetništvo in državljansko udejstvovanje.

Izražamo podporo pobudi Sredozemske univerze in vabimo naše južne partnerje, da se nam pridružijo pri ustvarjanju resničnega prostora za akademsko sodelovanje in izmenjave v okviru te pobude.

Kulturo in kulturno dediščino vidimo kot gonilni sili trajnostnega razvoja in dialoga ter se zavezujemo k ohranjanju sredozemske dediščine, umetniške svobode in medkulturnih izmenjav.

Naše politike morajo biti družbeno pravične in prinašati oprijemljive koristi za vse sredozemske družbe.

Potrjujemo zavezanost k ustvarjanju varnega digitalnega okolja za mladoletne osebe in ukrepanju proti praksam in poslovnim modelom, ki ogrožajo varnost in dobrobit otrok. Skupaj bomo delali na evropski ravni in na podlagi Akta Evropske unije za otroke, ki ga je predlagala Evropska komisija, oblikovali skupni evropski pristop k digitalni polnoletnosti, ob zaščiti zasebnosti uporabnikov in spoštovanju nacionalnih pristojnosti.

IV. POT NAPREJ

Naš skupni cilj je **varnejše, bolj trajnostno in odpornejše Sredozemlje**, zgrajeno na močnejših strateških in celovitih partnerstvih znotraj regije in onkraj nje. Uresničitev tega cilja zahteva celovit pristop, ki bo zajemal varnost in obrambo; migracije in zaščito zunanjih mej Evropske unije; širitev; povezljivost, trgovino, konkurenčnost in gospodarsko varnost ter odpornost; energetske prehode in energetske varnosti; prilagajanje na podnebne spremembe in prehransko varnost; ter demografsko odpornost in socialno kohezijo.

Skupina MED9 bo, kadar bo to primerno, še naprej opravljala usklajevalno vlogo, da se zagotovi upoštevanje izzivov in priložnosti Sredozemlja v politikah, zakonodaji in financiranju Evropske unije, zlasti pri izvajanju strateške agende Evropske unije za obdobje 2024–2029 ter v pogajanjih o naslednjem večletnem finančnem okviru, vključno z instrumentom Globalna Evropa.

Pakt za Sredozemlje že pretvarja to željo v močnejša partnerstva, povezljivost, varnost in skupno blaginjo v sodelovanju z Unijo za Sredozemlje ter drugimi regionalnimi in mednarodnimi partnerji.

Skupina MED9 daje svojim članicam izjemno priložnost, da oblikujejo razprave in odločitve znotraj Evropske unije z vidika Sredozemlja, kjer se stikajo številni najnujnejši varnostni, gospodarski, demografski in podnebni izzivi. Pri tem bo še naprej spoštovala nacionalna stališča in izbire svojih članic.

Potrjujemo zavezanost k **močnejši, varnejši, bolj konkurenčni, uspešni, povezani in odporni Evropski uniji** ter Sredozemlju miru, stabilnosti, blaginje in partnerstva.

Naš naslednji vrh bo potekal na Portugalskem leta 2027.